Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

DA BOX

No 2150.

M. Tuscher fecit

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

DE GEMMIS SCRIPTVM EVACIS REGIS ARABVM OLIM A POETA QVODAM NON INFOELICITER carmine redditum, & nunc primum in lucem editum.

Opera & ſtudio D. HENRICI RANTZOVII Sereniſsimi Danorum Regis per Holſatiam & Dietmarſiam legati.

LVBECÆ
EXCVDEBAT IOHANNES BALHORNIVS,
M. D. LXXV.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

INSIGNIA CLARISSIMÆ ET VETVSTÆ RANTZOVIORVM FAMILIÆ.

Parte rubet dextra clypeus: pars alba ſiniſtra eſt,
Et ſuper in galea cornua bina micant.
Cornua ſunt robur, Martis color alter & alter
Pacis, utrumq; ſatos nobilitate decet.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

MAGNIFICO

VIRO, NOBILITATE

GENERIS, ERVDITIONE, PRV-dentia, dignitate ac virtute præſtanti D. HENRICO RANTZOVIO Sereniſſimi Danorum Regis per Holſatiam & Dietmarſiam Legato, Domino & patrono ſuo perpetua fide colendo.

S. D.

PRæclarè à Baſilio dictum eſt, Homilia vndecima: εἰς τὴν ἑξαήμερον. ὁ κόσμος οὗτος ὅλος ὥσπερ τι βιβλίον ἔγγραφόν ἐστιν ὑπαγορευόμενον τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν τὴν ἀπόκρυφον καὶ ἀόρατον τοῦ θεοῦ μεγαλοσύνην δι' αὐτοῦ διαγγέλλων σοὶ τῷ νοῦν ἔχοντι εἰς κατανόησιν ἀληθείας. hoc eſt: Tota hæc rerum vninerſitas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

ſimilis eſt libro ſcripto, qui prædicat gloriam Dei & arcanam atq; inuiſibilē Dei magnificentiam tibi mente prædito annunciat vt veritatem agnoſcas. Nec dubium eſt, Baſilium ad Pauli Apoſtoli verba alludere, qui cap. 1. ad Romanos inquit: Id quod de Deo cognoſci poteſt, manifeſtum eſt in omnibus hominibus. Nam Deus eis manifeſtauit. Ipſius enim inuiſibilia, æterna videlicet eius potentia & diuinitas ex creatione mundi perſpiciuntur, cum conſiderantur res à Deo conditæ. Hæc dicta vtrumq; docent: Teſtantur totum hoc pulcherrimū theatrum ſeu opificium mundi ideo tanta arte cōditum eſſe, ornatum ſpecie, figura, harmonia motuum, efficacia virium, συμπαθείᾳ & ordine diſtributum, vt illuſtre teſtimonium ſit de Deo opi-

fice.

fice. Deinde & hominē monent in hoc ſplendidum domicilium collocatū, & inſitam ei de Deo noticiam eſſe, vt & ſeſe aſpiciens & oculos circumferens ad contuendū rerum ordinē & conſiderandum totius ædificationis conſilium, agnoſcat & eſſe Deum, mentem æternā, architectatricem totius huius operis, ſapientē, bonam, veracem, iuſtam, beneficam, caſtam, liberrimā, & adeſſe huic ſuo operi, & conſeruare res conditas & inſtitutum ordinem, & ſine vlla dubitatione vindicē eſſe, & atrocia ſcelera atrocibus pœnis in hac vita punire, non ſolum, vt generis humani ſocietatē tueatur, ſed etiam vt commonefaciat nos de ipſo: Vt cum agnoſcimus eſſe iuſtum, veracem, beneficum, caſtum, diſcernamus eum à naturis iniuſtis, mendacibus, obſcœ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

nis, & oportere congruere noſtros mores cum ipſius voluntate ſciamus.

Etſi autem poſt lapſum non ſatis eſt cogitare argumenta de Deo, quę ratio humana naturali luce cernit: tamen Pædagogia vtilis eſt hæc quoq; colligere & ſæpe intueri ad vitandos Epicuræos furores, qui fingunt omnia caſu fieri & nihil regi conſilio Dei. Confirmatur enim animus hominis non monſtroſi, ſi & notitias naturales de Deo mentibus noſtris in creatione impreſſas conſideret, & veſtigia Dei, ac prouidentię ſigna quærat in ordine creaturarum, quem impoſſibile eſt aut caſu extitiſſe, aut caſu ſic manere.

Nec vero in illis grandioribus ſolum mundi corporibus, cœlo, luminibus, ſtellis, aëre, aqua, terra, animantibus, homine; ſed etiam in mi-

nimis

nimis naturæ rerũ partibus, quæ vel ex ſuperficie terræ quotannis enaſcuntur, ac paulo poſt intereunt, vel ex interioribus etiam viſceribus terræ, aliquo cum labore hominum eruuntur, dulce eſt bonis mentibus aſpicere multiplicia de Deo teſtimonia, quæ nos de architecti ſapientia & de perpetua ipſius in creaturis præſentia commonefaciant.

Quod ſpectaculum hoc verno anni tempore iucundius eſſe poteſt? quam non modo oculos ſed etiam animum paſcere aſpectione & conſideratione plantarum, quæ miranda arte tùm ad nutritionẽ, tùm ad medicationem corporum humanorum diſtributæ ſunt. De quarum ſingulis veriſſimè dici poteſt, quod in carmine quodam ſcriptum eſt:

Et mihi planta ſuis numen demonſtrat ab herbis,
Præſentemq́; refert una uel herba Deum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Intueatur aliquis quamcunq;
plantulam ſeu floſculū etiam tenerri⸗
mum, à radice ſua tanquam funda⸗
mento corporis accreſcentem, caule
ſtaturam corporis, thyrſo faciem ip⸗
ſam & caput, & ſurculis brachia qua⸗
ſi præ ſe ferentē, colore pulcherrimè
exornatum, & viribus, ſucco, odore
inſtructum: An non agnoſcet, eum
perſonam gerere creaturæ concionan
tis hominibus, & velut ad geſtum
renidenti vultu compoſitum, oſten⸗
dere animis non prorſus ſtupidis,
ſapientiam, bonitatem & prouiden⸗
tiam Dei conditoris, & ad huius
laudem & gloriam hortari atq; inui⸗
tare ſpectantes?

Quis vero non iure miretur Gem⸗
mas, ex ipſo vtero & aluo terræ ad
vſum humani generis prolatas? qua⸗
rum deſcriptiones breues, ſed lucu⸗

lentas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

lentas hic libellus continet. Quæ etſi exiguos ſæpè lapillos aut arenulas hinc inde ſparſas mole ac magnitudine ſua non multū ſuperant, tamen eximium atq; excellens Dei opus, atq; adeo miraculum ingens naturæ ſunt, ſi quis materiæ temperamentū, & illam mirandā lucis cum elementari craſſitie commixtionem & occultas vires paulo attentius ſecum animo conſideret. Quàm multæ ſunt enim inter gemmas, quæ radianti fulgore cum quidem corpora ſint terreſtria, ſtellarum in cœlo procul micantium æmulæ eſſe videntur? Præſtantia enim, quæ & precium his conciliat, ex admirabili illa lucis cum materia terreſtri commixtione manifeſtè deprehenditur. Quò enim quæq; natura eſt præſtantior, eo plus habere eam lucis oſtendunt Angeli,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

animæ rationales, Spiritus vitales &
animales, cœlum, ſtellæ & ignis ele-
mentaris. Et quis tàm exiguus lapil-
lus precioſus eſt, qui non efficaciam
ſuam in multis mirandis effectibus
ſtupenda quadam vi & δυνάμει con-
ſpiciendam præbeat?

Neq; ego nunc in diſputationes
eruditorum ac ſapientum hominum
inquiro, qui cauſas δυνάμεων, propter
quas gemmæ in maximo precio ha-
bentur, in natura ipſa inueſtigare co-
nantur. Nam aliqui gemmarũ pro-
prietates elementis, vnde illæ conſti-
tuuntur, acceptas referunt. Alij non
tantum in temperamento primatum
qualitatum, ſed etiam in cœlo cauſas
quærunt. Cum enim è cœlo conſtet
omnium gignendorum ſeu produ-
cendorum facultates in hæc inferio-
ra tranſmitti, erudite ratiocinantur,

ex cœ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

ex cœlo etiam in gemmas transfun-
di quidquid recondita atq; occulta
vi poſſunt. Idq́; eo magis, quod nul-
lius elementi ea vis alioqui eſſe ſolet,
vt ſi in paruo ſubiecto verſetur, ſubi-
to inſignes mutationes efficiat: cum
é contrario illa, quæ cœleſti vi nitun-
tur, ex valde tenui atq; exili materia,
admiratione dignas functiones ſuas
celerrime perficiant.

Sed quanquam concinne hæc
diſputantur, & cognatio ac ſympa-
thia inferiorum corporum cum ſtel-
lis in tota rerum natura effectiones
pleraſq́; ciet ac gubernat: tamen ſtu-
penda gemmarum vis atq; efficacia,
ſingulare prouidentiæ diuinæ opus
& teſtimonium eſt, quo oſtendere
Deus voluit, vt multis alijs, hunc
mundum non extitiſſe caſu.

Ac mihi quidem cogitanti de
gemmis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

gemmis, in mentem venire ſolet, non
modo ad corporales vſus conditas
illas eſſe à Deo, vt valetudinem ho-
minum corroborent, aut morbos cer-
tos arceant (de quo & in hoc Libel-
lo, & in Medicorum ſcriptis exem-
pla plurima commemorantur) ſed
etiam multarum arcanarum rerum
imagines in earum natura ac pro-
prietatibus pingi, præſertim cum &
ſacræ literæ gemmarum ſæpenume-
ro mentionem faciant. Nam Exodi
28. & 39. in deſcriptione veſtis Sacer-
dotalis, quæ Ephod nominabatur,
recenſentur duodecim, quas iuxta
numerum duodecim tribuum popu-
li Iſraelitici ſummus Sacerdos ex
iuſſu Dei geſtabat inſertas pectorali,
quod Hoſen Hebræi nominant,
Græci λόγιον, quod inde, vt Ioſe-
phus ſcribit, ceu præſagia quædam

diuina

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

diuina de futuris euentibus animad-
uerti poterant. In hoc igitur pecto-
rali gemmæ erant auro incluſæ, &
in ordines quatuor ſic diſtributæ, vt
in primo ordine eſſent, quemadmo-
dum Græci nomina Hebræa inter-
pretati ſunt, Sardius, Topaſius,
Smaragdus. In ſecundo, Carbun-
culus, Sapphirus, Iaſpis. In tertio,
Lyncurium, Achates, Amethyſtus.
In quarto, Chryſolithus, Berillus,
& Onyx. In medio autem inter has
gemmas erat Vrim & Thumim,
quod LXX. verterunt δήλωσιν καὶ
ἀλήθειαν. Epiphanius, qui de gemmis
iſtis duodecim libellum peculiarem
ſcripſit, Adamantem vertit, quem-
admodum & Suidas in dictione
Ephud.

Quanquam vero Origenis con-
ſuetudinem non probo, qui omnia

in allen

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

in allegorias transformare ſolitus eſt: tamē magnum aliquid illa tam ſolicita & accurata harum gemmarū deſcriptione ſignificatū fuiſſe arbitror, præſertim cum & Ieſaias cap. 54. Eccleſiā noui Teſtamenti gemmarum imagine pingat. Ecce ego ſternam per ordinē lapides tuos, & fundamentum tuum erit Carbunculus & Sapphirus: feneſtras tuas è Criſtallo faciam, & portas tuas ex lapide Carbunculo: & omnes fines tuos lapidibus precioſis. Et in Apocalypſi cap. 22. Status beatæ ac triumphantis Eccleſiæ poſt hanc vitam, imagine earundem ferè gemmarum quę in Exodo recenſentur, ſub typo nouæ ciuitatis Hieroſolymæ prolixa narratione depingitur. Non igitur dubium eſt, per gemmas moneri pios de multis rebus arcanis, quæ ad Ec-

cleſiæ

cleſiæ deſcriptionem pertinent. Etſi enim in hac vita Eccleſiæ ſpecies propter infirmitatẽ, crucem & ſcandala deformis eſſe videtur: tamen propter interceſſionẽ ſummi Pontificis, Domini ac Liberatoris noſtri Ieſu Chriſti, veriſſimè à Deo recipitur in gratiã, & iuſtificata fide donatur Spiritu ſancto, & regeneratur ad iuſtitiã & vitam ſempiternã. Cumq; in ea ſit lux videlicet verus Deus & agnitio veri Dei, inſtar nitidiſſimæ gemmæ pulchritudine & varietate donorum antecellit reliquam partem totius generis humani, ac tandem in conſpectum viui & veri Dei adducta depoſitis omnibus ſordibus & ſquallore qui antequã plenè poliantur, pijs in hac vita adhæret, integra nouitate ornabitur, æternaq; luce & gloria à Filio Dei qui hactenus eam in ſinu

ſuo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

ſuo fouet & geſtat perfundetur, vt non modo gemmas terrenas, ſed etiam ipſas cœli ſtellas, & Solis ac Lunæ iubar, puritate, luce, pulchritudine quàm longiſſimè ſuperet.

Pingit & doctrinæ Euangelij imaginem Filius Dei ipſe, cum ſimilitudinem margaritarum Matth. 13. proponit: Simile eſt, inquit, regnum cœlorum homini negociatori, quærenti pulchras margaritas, qui cum inuenerit vnam precioſam margaritam, abiens vendidit omnia quę poſſidebat, & mercatus eſt illam. Gignuntur margaritæ in conchis marinis ex rore cœleſti, & generoſiores fieri ſcribuntur, quò maiores & crebriores tempeſtates ſunt in mari, donec conchæ ſunt grauidæ. Habent autem vim præcipuam in recreandis & corroborandis Spiri-

tibus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

tibus vitalibus & in pellendis venenis. Sic Euangelij doctrina, decretum eſt prolatum ex arcano conſilio diuinitatis. Sed non ſentitur vis & efficacia doctrinæ ab animis ſecuris & ocioſis. Sed in pauoribus conſcientiæ, & in ſeria conuerſione ad Deum fide appræhenditur, & in inuocatione & multiplicibus huius vitæ periculis exercetur, ſuſtentat corda, & vera lætitia ac conſolatione implet. Etſi autem homines profani non magnifaciunt doctrinam Euangelij, ſed imitantur Gallum Æſopicum, qui conſpecto vnione exclamauit: Quid mihi tàm precioſa re inuenta opus eſt? tamen pij tanquam negociatores, qui non ſunt inertes atq; ignaui, hanc precioſam & maximi theſauri margaritã ſolicite quęrunt & inuentam omnibus humanis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

rebus, vitæ, fortunis, famæ, paci Reipub. anteponunt, cum ſciant alias res omnes non modo euanidas & fugaces vmbras eſſe, ſed etiam σκύβαλα, ſi ad hanc gemmam conferantur.

Quid dicam de aliarum mirandarum rerum imaginibus, quæ in multis gemmis, quæ omnibus notæ ſunt, velut ob oculos hominibus propoſitæ eſſe videntur? Smaragdus gemma Epilepticos paroxyſmos vel arcet, ne accedant, vel cum inuadunt, profligat, ſi vincat: Si verò ſuccumbat, vel rumpitur ac diſſilit, vel cum nitore vim omnem amittit. Corallia de collo ſuſpenſa colorem cum affectibus cordis mirifico conſenſu mutant. Effloreſcit enim rubor, corde ſeu reuiuiſcente ex ægritudine aliqua aut in lætitiam effuſo: Palleſ-

cit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

cit, exhauſto vel torrefacto corde, vel
mæſticia ſenſim extabeſcente. In his
non leuium ſed magnarum rerum
ſpectaculis, haud dubie de rebus ad
æternam ſalutem hominum perti=
nentibus monemur. Nam in vero
conſcientiæ agone ſimiliter luctatur
fides cum dubitatione: In quo cer=
tamine ſi vincat, Deo iuuante, exci=
tatur ſenſus vitæ ac lætitię perpetuę.
Sin ſuperetur ac ſuccumbat venena=
tis Diaboli telis, opprimitur homo
horribili deſperatione & morte æter=
na. Sic exhilaratur Spiritus ſanctus,
cum corda piorū obtemperant recto=
ri Deo & ardent amore Dei. Con=
triſtatur idem, cum ſeſe à Deo auer=
tunt & excuſſo rectore Deo rapi=
untur flammis inordinatorum affe=
ctuum.

Nec vero inſtitutæ epiſtolæ mo=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

dus patitur virtutum plurimarū ima-
gines me attingere, quas ſapientia
Dei ludens in orbe terræ ſpectan-
das atq; imitandas hominibus in na-
tura gemmarum proponit. Quàm
multæ ſunt enim gemmæ, vt Iaſpis,
Sapphirus, Smaragdus & aliæ, quæ
δύναμιν ſuam ſtatim amittunt, cum
is, qui ſecum eas geſtat, concubitu
aut libidinibus ſeſe polluit. Ea re
hoc ipſum ſignificatur, quod in ver-
ſibus Græci Poëtæ Naumachij di-
citur:

καλόν μοῦ δέμας ἁγνὸν ἔχειν ἀδμῆτά τε μίμνειν
παρθενικὴν, καθαροῖσι δ' ἀεὶ μελετήμασι χαίρειν.

Quàm inſignis imago eſt tum
conſtantiæ piorum martyrū in ade-
undis ſupplicijs propter confeſſio-
nem veræ doctrinæ, tum patientiæ,
ſine qua cæterę virtutes omnes ſunt
infirmæ

infirmæ & languidæ, in Adamante, qui tanta duricie præditus eſt, vt neque ferro frangi, neque igne domari poſſit. Qua de cauſa & veterum ſcriptorum aliqui, cum cauſam exponunt, cur corpus etiam Iobi viri iuſti & ſancti Deus affligi à Diabolo permiſerit, ſimilitudinem ab hac gemma mutuari non ſunt veriti. Vt enim, qui bonũ ac generoſum Adamantem in poteſtate ſua habet, nihil de generoſitate illius dubitans, etiam alijs explorandi illum poteſtatẽ concedit: Sic Deus, qui optimè corda hominum nouit, poſcenti Diabolo Iobum affligendũ aliquantiſper permiſit, cum ſciret illum inſtar Adamãtis ab ipſo ducere opes animumq́; ferro.

Valde etiam me delectat illa de Magnete apud Auguſtinum narra-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

tio. Sic enim inquit lib. 21. de ciuitate Dei cap. 24. Magnetem lapidem nouimus mirabilem ferri eſſe raptorem. Quod cum primum vidi, vehementer inhorrui. Quippe cernebam à lapide ferreum annulum raptum atq; ſuſpenſum: Deinde cum ferro quod rapuerat tanquam vim dediſſet ſuam communemq́; feciſſet, idem quoq; annulus admotus eſt alteri, eumq́; ſuſpendit. Atq; vt ille prior lapidi, ita alter annulus priori annulo cohærebat. Acceſſit illi eodem modo tertius & quartus. Iamq́; ſibi per mutua connexis circulis non implicatorum intrinſecus, ſed extrinſecus adhærentium quaſi catena pependerat annulorum. Hæc narratio de natura Magnetis an non pulcherrima imago eſt boni gubernatoris in Republica? qui cum he-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

roica virtute ac felicitate prædítus eſt, & diuinitus adiuuatur ac regitur, authoritate ſua omnes ſibi ſubiectos ita ad ſe vnum rapit atque conuertit, vt omnium animi ab ipſo pendeant, eique ſponte ac ſumma voluntate obtemperent, & inter ſeſe quoque mutua quadam eiuſdem gubernatoris reuerentia coniunctè viuant. Ac vt Magnetem experimur, quoquo vertatur, ſemper tamen ad ἄρκτον ſeu polum mundi Septentrionalem reſpicere: Sic in omni gubernatione tum demum felix ac florens ſtatus erit, ſi ſummus Gubernator conſilia & actiones ſuas ad normam verbi diuini perpetuò referat, ac DEI voluntatem ſemper intueatur, ad eamque recto curſu quantum fieri poteſt contendat.

Sed nimis longum foret, ſi plura

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

velím exempla admírandarum ímaginum, de quibus gemmarum conſpectus nos monet, addere. Hæc enim breuiter ſaltem recitanda putaui, vt occaſionem præberem eruditis íngenijs cogitandí, cur à Deo gemmæ ſint condítæ, Etſi enim vt alijs rebus bonis, ita lapillís precioſis quoqꝫ ad luxum multí abutuntur: qua de cauſa & apud Ezechielem Prophetam rex Tyrius reprehenditur (Hunc enim in medío ignitorum lapidum ambulaſſe inquit, cum paulo ante dixiſſet, eleuatum fuiſſe cor ipſius, quaſi cor Dei) nonnullí etiam neſcio ad quorum hominum beneuolentiam atqꝫ amores conciliandos, aut res noxias arcendas aut depellendas ſuperſtitíonis quadam vanitate eoſdem adhibere ſolent: tamen & vſum neceſſaríum habent

gemmæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

gemmæ in medicatione corporum, & multa de Deo & prouidentia monent, & arcanarum rerum ſignificationes continent, & pulchritudine ſua liberales animos de multarum virtutū exercitijs commonefaciunt.

Cum autem in hoc libello ab EVACE Arabum rege, quem ſub Tiberio & Nerone Impp. Romanis floruiſſe conſtat, græco ſermone primùm conſcripto, poſtea verò à quodam Poëta verſibus non infeliciter reddito, erudita breuitate præcipuarum gemmarum deſcriptiones proponantur, quarum cognitio & ad eruditionem augendam & ad illuſtrandam lectionem ſacrarum literarum prodeſſe poterit, magnam gratiam boni & docti debere ſe tibi fatebuntur, quod tuo nunc beneficio Libellus ante multa ſæcula ſcriptus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

& nunquam antehac integrè, quod ſciam, editus, ex vetuſtis Bibliothecis, quas alendæ eruditionis cauſa, quoties à Reipub. negocijs abeſſe licet, magno ſtudio perluſtrare ſoles, in lucem profertur. Nam vt gemmæ non tam magnitudine & pondere quàm bonitate & effectionum præſtantia æſtimari ſolent: ſic libellum iſtum quanquam breuis eſt, tamen propter rerum, quas continet bonitatem, omnibus eruditis gratum fore confido: Qui quidem cum gemmarū iſtarum deſcriptiones legent, etiam de ijs virtutibus quæ vt gemmę inſignes in te elucent, atque eminent commonefacti, grato animo eas prædicabunt, & nominis tui memoriā ad poſteros propagare ſtudebunt. Quæ vero tua eſt in ornandis optimarū literarum ſtudijs promp-

titudo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

titudo & liberalitas, abs te peto, vt pergas ex Bibliotheca tua, quam habes in arce Bredenberga inſtructiſſimam, ſubinde aliquid depromere, quo & Muſæ noſtræ exhilarentur, & nominis tui celebritas his præclaris incrementis augeſcat. Bene valeat Magnificentia tua. Vuitebergæ Calendis Maij, Anno Ieſu Chriſti Milleſimo quingenteſimo, ſeptuageſimo quarto.

T. M.

Studioſiſs.

Henricus Moller
Hamburgenſis.

DE GEMMIS
SCRIPTVM EVA-
cis regum Arabum carmi-
ne redditum.

EVax rex Arabum legitur ſcripſiſſe Neroni,
Qui poſt Auguſtũ regnauit in Vrbe ſecundus:
Quot ſpecies lapidum, quæ nomina, quìue colores,
Quæ ſit ijs regio, uel quanta potentia cuiq;:
Hoc opus excipiens dignum componere duxi,
Aptum geſtari forma breuiore libellum.
Qui niſi præcipuis, paucisq; pateret amicis.
Nam Maieſtatem minuit, qui myſtica uulgat,
Nec ſecreta manent, quorum ſit conſcia turba,
Hinc tribus, haud multis dandum cenſemus amicis.
Qui numerus ſacer eſt, & nos ſacra pandimus illis
Qui ſecreta Dei ſeruando decenter honorent,
Quos grauitas morum, uitæ commendet honeſtas.
Occultas etenim lapidum cognoſcere uires,
Quorum cauſa latens effectus dat manifeſtos,
Egregium quiddam uolumus rarumq; uideri.
Scilicet hinc ſolers medicorum cura iuuatur,
Auxilio lapidum morbos expellere docta.
Nec minus inde dari cunctarum commoda rerum.
Auctores perhibent, quibus hæc perſpecta feruntur
Nec dubium cuiquam debet, falſumùe uideri,

Quin

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Quin ſua ſit rebus diuinitus inſita uirtus,
Ingens eſt herbis uirtus data, maxima gemmis.

De Adamante.

Vltima præcipuum genus India fert Adamantis,
De Chryſtallorum natum, ſumtumq́; metallis.
Hunc ita fulgentem chriſtallina reddit origo,
Vt ferruginei non deſinat eſſe coloris.
Cuius duricies ſolidißima cedere neſcit,
Ferrum contemnens, nulloq́; domabilis igne:
Quæ tamen hircino calefacta cruore fathiſcit,
Incudis damno, percuſſorumq́; labore.
Huius fragmentis gemmæ ſculpuntur acutis.
Hic ſed auellana maior nuce non reperitur.
Alterius generis producit Arabs adamantem,
Non ſic inuictum, quia frangitur abſq́; cruore.
Nec par huic nitor eſt, precijq́; minoris habetur,
Pondere ſit quamuis, & eorum corpore maior.
Tertius eſt adamas, quem dat maris inſula Cyprus.
Quartum producit ferraria uena Philippis.
Omnibus æqua tamen uis eſt adducere ferrum.
Quod facit & magnes abſente potens Adamante.
Nam præſens adamas Magneti quod rapit, aufert.
Ad magicas artes idem lapis aptus habetur,
Indomitumq́; facit mira uirtute gerentem,
Ac noctis Lemures, & ſomnia uana repellit,
Atq́; uenena fugat, rixas & iurgia uincit.

Inſanos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Inſanos curat, durosq; reuerberat hoſtes.
Clauſus in argento lapis hic, auróue feratur,
Cingat & hæc læuum fulgens armilla lacertum.

De Achate.

Vt perhibent, primum lapis eſt inuentus Achates,
In ripis fluuij, qui nomine dictus eodem.
Hic precio diues Siculas perlabitur oras.
Sit licet ipſe niger, uenis tamen obſitus albis.
Hic lapis ingenitas memoratur habere figuras,
Cuius natiuis facies interlita uenis,
Nunc regum formas, nunc dat ſimulachra deorum.
Rex Pyrrhus digito geſſiſſe refertur Achaten
Cuius plena nouem ſignabat pagina Muſas,
Et ſtans in medio cytharam tangebat Apollo,
Naturæ, non artis opus, mirabile dictu.
Nunc quoq; Coralio ſimilem gerit inſula Creta,
Cuius planicies cæſcis eſt illita uenis.
Nempe idem uirus fugat, & quod uipera fundit.
Reddentem uarias ſpecies dat & Indus Achaten.
Nunc nemorum frondes, nunc dantem ſigna fera-
Hic ſedare ſitim, uiſumq; fouere putatur. (rum.
Eſt & qui myrrhæ ſuccenſus ſpirat odorem.
Sanguineas maculas eſt qui perhibetur habere.
Cerea cui facies, quia creber, uilis habetur.
Portanti munus uireſq; miniſtrat Achates,
Fœcundumq; facit, gratumq;, boniq; coloris.

Et per-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Et perſuaſorem, mundoq́; Deoq́; placentem.
Hoc Anchiſiades comitante pericula uicit.

De Alectorio.

Ventriculo galli, qui teſtibus eſt uiduatus,
Cum tribus ad minimum factus ſpado uixerit annis,
Naſcitur ille lapis, cuius non ultima laus eſt,
Et per bis binos capit incrementa ſequentes,
Menſuramq; fabæ creſcens excedere neſcit,
Chryſtallo ſimilis, uel aquæ cum limpida pâret.
Hinc Alectorio nomen poſuêre priores.
Inuictum reddit lapis hic quemcunq; gerentem,
Extinguitq; ſitim, ſitientis in ore receptus.
Nam Milo Crotonias pugiles hoc præſide uicit.
Hoc etiam multi ſuperarunt prælia reges.
Hic expulſorum promtus ſolet eſſe reductor,
Acquiritq; nouos, ueteresq; reportat honores.
Hic oratorem uerbis facit eſſe diſertum :
Conſtantem reddens, cunctisq; per omnia gratum.
Hic circa ueneris facit incentiua uigentem,
Commodus uxori, quæ uult grata eſſe marito.
Vt bona tot præſtet, clauſus portetur in ore.

De Iaſpide.

Iaſpidis eſſe decem ſpecies, ſeptemq; feruntur.
Hic & multorum cognoſcitur eſſe colorem,

Et

Et multis naſci perhibetur partibus orbis.
Optimus eſt uiridi, translucentiq; colore,
Et qui plus ſoleat uirtutis habere probatur.
Caſtè portatus fugat & febres, & hydropem,
Appoſitusq; iuuat mulierem parturientem,
Et tutamentum portanti creditur eſſe.
Nam conſecratus gratum facit, atq; potentem.
Et ſicut perhibent, phantaſmata noxia pellit.
Cuius in argento uis fortior eſſe putatur.

De Saphiro.

Saphiri ſpecies digitis aptiſſima regum,
Egregiùm fulgens, puroq; ſimillima cœlo,
Vilior eſt nullo uirtutibus atq; decore,
Hic & Syrtites lapis à plæriſq; uocatur,
Quod circa Syrtes Libycis permixtus arenis,
Fluctibus expulſus feruente freto reperitur.
Ille ſed optimus eſt, quem tellus Medica gignit,
Qui lapis aſſeritur nunquam tranſmittere uiſum.
Quem natura potens tanto ditauit honore,
Vt ſacer, & meritò gemmarum gemma uocetur.
Nam corpus uegetat, conſeruat & integra mem-
(bra.

De Beryllo.

Conſpicuos reddit ſexangula forma Beryllos,
Quod niſi fiat hebes, his pallor ineſſe uidetur.
Eximio

Eximios oleo ſimiles, lymphæúe marinæ
Eſſe uolunt, & eos probat horum gnara uetuſtas.
Hic lapis ad noſtras partes deſcendit ab Indis.
Hic & coniugij geſtare refertur amores,
Et ſe portantem perhibetur magnificare.
Dicitur & ſeſe ſtringentis adurere dextram.
Infirmis oculis, in qua iacet unda, medetur,
Potaq; [illegible]uctatus, ſimul & ſuſpiria tollit,
Et cunctos epatis ſertur curare dolores.
Iſtius eſſe nouem ſpecies uoluêre magiſtri.

De Topazio.

Nominis eiuſdem Topazion inſula gignit.
Qui quanto rarus, tanto magis eſt precioſus.
Hic ſpecies binas tantum perhibetur habere.
Alterius puro color eſt uicinior auro,
Clárior alterius, tenuiſq́; magis reperitur.
Fertur hemorrhoydis idem lapis auxiliari,
Quodq́; magis mirum, Lunam ſentire putatur,
Feruentes etiam compeſcere dicitur undas.
Gignit & hunc Arabum gentis ditiſsima tellus.

De Chryſopraſſo.

At Chryſopraſſum lapidem domus Indica mittit.
Hic porri ſuccum referens, mixtoq; colore
Aureolis guttis, quaſi purpura tincta renidet.

Quas habeat uires, potui cognoſcere nondum,
Sed tamen eſſe reor, nec fas eſt omnia noſſe.

De Hyacintho.

Hyacinthi ſpecies doctis tres eſſe feruntur.
Nam ſunt granati, ſunt citrini, uenetiq́;.
Confortatricis cuncti uirtutis habentur,
Triſticiamq́; fugant, & uanas ſuſpiciones,
Granatos præfert gemmarum quiſq; peritus.
His rufus color eſt, & rarius inueniuntur,
Cæruleus ueneto, qui protinus aëra ſcindit,
Nubilus obſcuro, rutilans clarusq́; ſereno.
Optimus huic tenor eſt, quod non aut denſior æquo
Obſcurat uiſus, aut rarus perſpicuum dat.
Sed flos purpureus mixtum componit utroq;
Hic & in os miſſus plus frigidus eſſe putatur.
Duricie ſolita cœdi, ſculpiq́; recuſat.
Fragmentis tantum ſuperabilis eſt Adamantis.
Pallida citrinos facies probat inferiores.
Sed quodcunq; genus collo ſuſpendere poßis,
Vel digito, portes: terras ſecurus obibis,
Nec tibi peſtiferæ regionis cauſa nocebit,
Sed magis hoſpitibus cenſebere dignus honore,
Iuſtaq́; ſi qua petes, nullam patiere repulſam.
Aethyopes nobis tranſmittunt hanc quoq; gemmam.

De Amethyſto.

Purpu-

Purpureus color, ac uiolaceus eſt Amethyſto,
Qui quaſi grana meri ſolet, ac roſa munda uideri.
Quidam marcidior uelut euaneſcit in album,
Vt corruptus aqua uini rubor eſſe putetur.
India mittit eum gemmarum maxima nutrix,
Hic facilis ſculpi, contrarius ebrietati.
Carus haberetur meritò, ſi rarior eſſet.
At nunc negligitur, quoniam communis habetur.
Huic quoq; dat ſpecies ueterum ſententia quinq;.

De Chelidonio.

At Chelidonius lapis eſt, quem gignit hirundo
Ventre gerens, precium, quo digna ſit ipſa necari.
Nec de fulgentum numero lapis iſte putetur,
Paruus & informis, ſed nulli uiribus impar
Præclaros quoſdam lapides præit utilitate.
Huius ſunt binæ ſpecies geminiq; colores.
Nam niger, & rufus cæſo de uentre trahuntur,
Cedit geſtato Lunatica paßio rufo.
Curat & inſanos, & languores diuturnos.
Facundos facit & gratos, multiſq; placentes.
Ex lino facto decet hunc inuoluere panno,
Et ſic in theca clauſum portare ſiniſtra.
Et niger in panno pacto geſtatus eodem,
Ad finem dignum ſuſcepta negocia ducit,
Obſiſtitq; minis & regum mitigat iras.
Et dilutus aqua languentia lumina ſanat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

In panno croceo lini ſub tegmine texto
Ipſe lapis poſitus febres extinguere fertur,
Et ſimul humores compeſcere quoſq; nociuos.

De Gagate.

Naſcitur in Licia lapis, & propè gemma Gagates,
Sed genus eximium longinqua Britannia nutrit.
Lucidus & niger eſt, leuis & leniſsimus idem.
Vicinas paleas trahit attritu calefactus,
Et qui portat, ei nequit ulla fraude noceri.
Inuidiam ſuperat, nullo terrore mouetur.
Hic lapis, ut perhibent, educit carcere uinctos,
Obſtruſaſq; fores, & uincula tacta reſoluit.
Placatumq; Deum reddit, precibuſq; fauentem.
Fertur & ad pacem bonus eſſe reconciliandam.
Et plus quàm reliquas amat hanc nigromantia gem
Vt diuina queant per eam reſponſa mereri, (mam,
Corporeis etiam morbis lapis iſte medetur.
Scilicet ardorem refrigerat interiorem,
Sudorem ſtringit nimio terrore fluentem.
Contritus lateri ſuper illitus ulcera ſanat.
Tollit & ex oculis ſordes, & fronte dolores,
Et uitijs linguæ ſimili ratione medetur.
Sed qui geſtat eum, caſtiſsimus eſſe iubetur.

De Chalcedonio.

Chalce-

Chalcedonus lapis eſt hebeti pallore refulgens,
Inter Hyacinthum medioxumus atq; Beryllum,
Qui ſi pertuſus digito, collóue geratur,
Is qui portat eum, perhibetur uincere cauſas.
Hæc ſpecies lapidis tantum tricolor reperitur.

De Smaragdo.

Omne uirens ſuperat forma uiridante Smaragdus,
Cuius bis quinæ ſpecies, binæq; feruntur.
Sunt etenim Schytici, Bractani, Niliaciq;.
Sunt & qui uenis naſci perhibenter in æris,
Quos maculis precioſa notat natura metalli.
Sunt Chalcedonij, reliquos piget enumerare.
Præcipuus Schyticis honor eſt, & gratia maior.
Gryphibus eripiunt ſeruantibus hos Erymaſpi.
Quos uiſus penetrat, famæ melioris habentur.
Quorum luce uirens uicinus tangitur aër,.
Quos neq; ſol mutat, nec clara lucerna, nec umbra.
Strata ſuperficies quibus eſt, uel concaua forma,
More iacentis aquæ uultum ſpectantis obumbrat.
His ſpeculis uſum teſtatur fama Neronem,
Cum gladiatorum pugnas ſpectare liberet.
Optimus his ſitus eſt, quorum ſunt corpora plana.
Commodus iſte lapis ſcrutantibus abdita fertur,
Cum præſcire uolunt, ac diuinare per undam.
Auget opes idem ſeſe reuerenter habentis:
Omnibus in cauſis dat perſuaſoria uerba.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Collo ſuſpenſus dirum fugat Orcipotentem,
Et ſanare poteſt ipſa ratione caducos.
Emendat feſſos uiridi mulcedine uiſus,
Ac tempeſtates auertere poſſe putatur.
Fertur laſciuos etiam compeſcere motus.
Proficit in uiridem magis, exactumq́; colorem
Ablutus uino, uiridiq́; perunctus oliuo.

De Sardonyce.

Sardonyceen faciunt duo nomina Sardus, Onyxq́;.
Tres capit ex binis unus lapis iſte colores,
Albus in his nigro, rubeus ſupereminet albo.
Ipſum diſtribuunt ſpecies in quinq; magiſtri.
Sed qui tres puros, impermixtoſq; colores
Sic in ſe retinent, ut diſtent limite certo.
His honor amplior eſt, & eorum forma probatur.
Denſior & raro plus fertur habere decoris.
Hic ſolus lapidum ceram conuellere neſcit.
Hic humilem, caſtumq; decet, multumq́; pudentem.
Cuius uirtutes alias reperire nequiui.
Partibus hunc noſtris Arabes, ſed & India mittit.

De Onyce.

At collo ſuſpenſus Onyx, digitóue ligatus,
In ſomno Lemures & triſtia cuncta figurat:
Multiplicat lites, & commouet undiq; rixas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Dicitur & pueris nimias augere ſaliuas.
Hanc quoq; dant nobis Arabes, dat & India gemmã.
Hæc etiam quinas ſpecies perhibetur habere.

De Sardio.

Sardius â Sardis, eſt à quibus antè repertus,
Sortitus nomen, rubei ſolet eſſe coloris,
Hic inter gemmas uiliſsimus eſſe putatur,
Præter fulgorem cum nil ferat utilitatis,
Excepto quod Onyx nequit hoc præſente nocere.
Huic quoq; dat quinas ſpecies ſtudioſa uetuſtas.

De Chryſolitho.

Auro Chryſolithus micat, & ſcintillat ut ignis.
Iſte mari ſimilis, quiddamq; uiroris adumbrat,
Eſſe philactorium fixus perhibetur in auro.
Contra nocturnos fortis tutela timores.
Pertuſus ſetis ſi tranſmittatur Aſelli,
Dæmonicos terret, & eos agitare putatur.
Traiectum læuo decet hunc portare lacerto.
Aethyopes legimus nobis hanc mittere gemmam,
Quam mox eiectam certant operire liquore,
Dum ſuper intumulant congeſtæ pondus arenæ.
Scilicet inuidiâ, ne noſtros cedat in uſus.
Electro ſimilem Theophraſtus habere colorem
Hunc ait, & ſimili paleas adducere pacto,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Affirmans ipſum ſtomachi placare dolores,
Ictericis etiam priſcum reparare uigorem,
Et perturbati compeſcere reumata uentris.

De Aëtite.

Inter præcipuos lapides numeratur Etites
Quem petit extremis ales Iouis orbis ab oris,
Cuſtodem nidi, defenſoremq; futurum,
Quò ualeat pullis dubios auertere caſus.
Continet hic alium prægnantis more lapillum.
Creditur ergo potens prægnantibus auxiliari,
Ne uel abortiuum faciant, partùue laborent,
Appenſus læuo ſolito de more lacerto.
Confert præterea geſtanti ſobrietatem:
Auget diuitias, & amari cogit habentem,
Victoremq; facit, populiq; fauoribus ornat:
Incolumes pueros dat uiuere, ſiue puellas,
Atq; caducorum fertur prohibere ruinas.
Si quis ſuſpectus tibi ſit de fraude ueneni,
Tuq; probare uelis, ſua num ſit iniqua uoluntas,
Participem menſæ, quem formidas adhibeto:
Pulmento poſito, cui ſit ſubmiſſus Etites
Si fraus corde ſubeſt, tentans glutire nequibit:
Suſtuleris lapidem, cupidè guſtanda uorabit.
Puniceum lapis hic memoratur habere colorem,
Oceaniq; latens in littoribus reperitur,

Aut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Aut Aquilæ nidis, aut Perſarum regione:
Quem gemini Caſtor, Polluxq́; tuliſſe feruntur.

De Selenite.

Nec Seleniten fas eſt omnino ſilere.
Quæ uelut herba uirens, & Iaſpidis æmula gemma
Lunares motus, & menſtrua tempora ſeruat.
Creſcit enim Luna creſcente, minorq́; minuta
Efficitur, tanquam cœleſtibus anxia damnis.
Idcircò ſanctus lapis à plæriſq́; uocatur.
Dicitur eſſe potens ad amorem conciliandum,
Languentes etiam phtyſicos releuare putatur,
Toto geſtatus conſtantis tempore Lunæ
Nec minus & toto per decrementa fluentis.
Effectus miros & plurima commoda præſtat.
Hanc etiam gemmam memorant in Perſide naſci.

De Gagatoneo.

At diuerſicolor, quem dicunt Gagatoneum,
Pelli capreolæ ſimilis lapis iſte refertur.
Quem qui geſtarit, dum eſt pugnaturus in hoſtem,
Hoſtem depulſum terraq́; mariq́; fugabit.
Iſtius Alcides ope multa pericula uicit.
Succubuit, quoties lapidem non ſuſtulit iſtum.

De Cerauneo.

Ventorum rabie cum turbidus æſtuat aër,
Cum tonat horrendùm, cum fulgurat igneus æther

 Nubibus

Nubibus illiſis cœlo cadit ille lapillus,
Cuius apud Græcos reſtat de fulmine nomen,
Illis quippe locis, quos conſtat fulmine tactos,
Iſte lapis tantum reperiri poſſe putatur.
Vnde Ceraunius eſt Græco ſermone uocatus.
Nam quod nos fulmen, Græci dixêre Ceraunon.
Qui caſtè gerit hunc à fulmine non ferietur,
Nec domus, aut uillæ, quibus affuerit lapis ille.
Sed neq; nauigio per flumina, uel mare uectus
Turbine mergetur, uel fulmine percutietur.
Ad cauſas etiam, uincendaq; prælia prodeſt,
Et dulces ſomnos, & ſomnia læta miniſtrat,
Huic binæ dantur ſpecies, totidemq; colores.
Chryſtallo ſimilem Germania mittere fertur,
Cæruleo tamen infectum, rutiloq; colore.
Mittit & Hiſpanus regione manens Luſitana,
Flammas ſpernentem, ſimilemq; colore pyropo.

De Heliotropia.

Ex re nomen habens eſt Heliotropia gemma,
Quæ Solis radijs in aquæ ſubiecta batillo,
Sanguineum reddit mutato lumine Solem,
Eclypſinq; nouam terris offundere cogit.
Deniq; poſt modicum uas ebullire uidebis,
Aſpergiq; foras ſubitæ ſcaturiginis imbrem,
Vt ſit cum nimbis deſtillat turbidus aër.
Se quoq; geſtanti dat plurima uaticinari,

Hoſq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Hoſq; bonæ famæ, quibus eſt data, laudibus ornat.
Seruat & incolumes, producens tempora uitæ,
Sanguinis aſtringit fluxum, pellitq; uenena.
Ardet aqua lotus, reſtinguitur unctus oliuo.
Prodeſt geſtatus tumidis intercute lympha.
Et dilutus aqua dentes firmat labefactos.
Per ſuffumigium mulieris menſtrua reddit.
Accenſus prodeſt fumi nidore caducis.
Effugat immites ſimul ratione chelidros.
Idem Dæmonibus contrarius eſſe putatur.
Euerſos uentres iuuat, & præcordia tonſa,
Vincit præſtigias, & carmina dira reſoluit.
Et ſolet, ut perhibent, deprendere uirginitatem.
Prægnans potet aquam, triduò qua merſus habetur.
Quo uexabatur partum citò libera fundet.

De Magnete.

Magnetes lapis eſt inuentus apud Troglodytas,
Quem lapidum genitrix nihil omnius India nutrit.
Hic aruginei cognoſcitur eſſe coloris,
Et ui naturæ uicinum tollere ferrum
Edendon magus hoc inprimis dicitur uſus,
Conſcius in magica nil eſſe potentius arte.
Poſt illam fertur formoſa uenefica Circe
Hoc in præſtigijs magicis ſpecialiter uſa.
Hinc & apud Medos, cum res ueniſſet in uſum
Detexit lapidis magis experientia uires.

Nam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Nam qui ſcire cupit, ſua num ſit adultera coniunx,
Suppoſitum capiti lapidem ſtertentis adaptet.
Mox quæ caſta manet, petit amplexura maritum,
Non tamen euigilans, cadit omnis adultera lecto
Tanquam pulſa manu ſubito terrore coacto,
Quem lapis emittit celati criminis index.
Si fur clauſtra domus ſpolijs, gaziſq; refertæ
Ingrediens, prunas ardentes per loca ponat,
Et ſuper aſpergat Magnetis fragmina prunis
Vt per tetragonum ſumi uapor alta uaporet,
Montibus euerſis uelut impediente ruina
Diffugiunt omnes, in ea quicunq; mancbunt,
Et fur ſecurus rapiet, quæcunq; libebit.
Conciliare poteſt uxoribus ipſe maritos.
Gratia præſtatur ſimul, & ſuadela per ipſum,
Sermoniſq; decor, diſceptandiq; ſacultas
Cum mulſa datus hydropen purgando reſoluit
Et combuſturas ſuper aſperſus medicatur.

De Coralio.

Coralius lapis eſt, dum uiuit in æquore uimen:
Retibus euulſus, uel cæſus acumine ferri
Aëre contacto fit durior & lapideſcit,
Quiq; color uiridis fuerat, modò puniceus fit.
Hic uelut arbuſti ramuſculus eſſe uidetur,
Circa ſemipedem uix longior inueniendus.
Ex quo finguntur geſtamina commoda multis.

Quippe

Quippe ſalutaris portantibus eſſe putatur.
Ipſius eſt, ut ait, Zoroaſtes, mira poteſtas,
Et ſicut ſcribit, Metodoſius optimus auctor,
Fulmina, typhonas, tempeſtatesq; repellit
A rate, uel tecto, uel agro quocunq; geratur.
Aſt in uinetis aſperſus, & inter oliuas,
Aut â ruricolis cum ſemine ſparſus in agros,
Grandinis auertit calamis contraria tela,
Multiplicans fructus ut fertilitate redundent,
Vmbras Dæmonicas, & Theſſala monſtra repellit,
Introitus præſtat faciles, finesq; ſecundos.

De Alabandina.

Eſt Aſiæ regio, quæ nomen habens Alabanda,
Fert Alabandinam, cuius lux æmula Sardi
Indicis ambiguum de lumine fallit acumen.

De Corneolo.

Sed neq; Corneolos lapides memorare pigebit,
Qui licet obſcurum uideantur habere colorem
Non ſpernenda tamen his creditur inſita uirtus.
Nam lapis hic digito, collóue gerentis adhærens
In diſceptando ſurgentes mitigat iras:
Quiq; lauaturæ carnis par eſſe uidetur.
Sanguinis ex membro ſiſtit quemcunq; fluorem,
Præcipuè talem patitur ſi fœmina fluxum.

De Car-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

De Carbunculo.

Ardentes gemmas ſuperat Carbunculus omnes.
Nam uelut ignitus radios iacit undiq; carbo,
Nominis unde ſui cauſſam traxiſſe uidetur,
Sed Græca lingua lapis idem dicitur Anthrax.
Huius non tenebræ poſſunt extinguere lucem,
Quum flammas uibrans oculis micet aſpicientum.
Naſcitur in Libya Troglodytorum regione,
Et ſpecies eius ter ternæ, tresq; feruntur.

De Lyncurio.

Vertitur in lapidem, quod ſtillat ab inguine lyncis.
Lyncurium uocitant, & calculus eſt precioſus.
Nam credunt ipſas hoc perſentiſcere lynces.
Nec falli poterit, lapidem qui geſſerit iſtum,
Tot bona diuino data ſunt huic munere gemmæ.
Cui tamen amplior his conceſſa potentia fertur.
Nam ſi iungatur eiuſdem nominis herbæ
Carmine legitimo, uerboq; ſacrata potenti,
Subtrahit humanis oculis quemcunq; gerentem.
Hanc nunc Aethyopes, nunc Cyprus & Africa mit-
Sanguinis aſperſam guttis, ſimilemq; Smaragdo. (tit,

De Gerachite.

At Gerachitem uetus experientia laudat.
Iſte colore niger ſuperat uirtute colorem.

Hunc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Hunc prius abluto ſi quis geſtauerit ore
Dicere mox poterit, quid de ſe cogitet alter.
Huic quoq; ineſt uirtus impetratoria quædam,
Quæ nequeat quicquã prohibendo negare petenti.
Cuius ſic uirtus perhibetur poſſe probari:
Muſcis expoſitum corpus nudato gerentis
Lactis commixto, mellisq; liquore perunctum,
Intactum liquido (miraberis) agmine linquent.
Si lapidem tuleris facto grege ſpicula figent.

De Epiſtite.

Naſcitur in bimari precioſior ære Corintho
Dictus Epiſtites, rutilans lapis ac rubicundus.
Qui ſi feruenti fuerit coniectus aheno,
Ignibus exultans prius, illico ſiſtitur unda,
Frigida poſt modicum lapidis uirtute futura.
Fructibus ac terræ uolucres arcere locuſtas,
Et nebulas ſteriles, & grandinis improba fertur
Verbera, nec turbo quos protegit iſte, nocebit.
Ad Solem poſitus radios emittit & ignem,
Nutantes oculos perſtringens luce coruſca.
Accenſas idem compeſcit ſeditiones,
Et tutum ſeruat dubia ſub ſorte gerentem.
Pectore ſed memori fixum teneamus oportet,
Qua cor parte iacet, lapides hac eſſe gerendos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

De Hæmatite.

Sumſit Hematites græcum de ſanguine nomen,
Naturæ lapis humanæ ſeruire paratus:
Stiptica cui uirtus permulta probatur ineſſe,
Nam palpebrarum ſuper illitus aſperitatem
Et uiſus hebetes pulſa caligine ſeruat.
Eius ramento ſi glarea iungitur oui
Succo dilutus uelut ad collyria cote,
Vel reſolutus aqua, iuuat hos qui ſanguinis ore
Spumas emittunt, & quæ linit ulcera ſeruat.
Potatus ſtringit, patitur quem fœmina fluxum.
Creſcentes carnes in uulnere pulueris huius
Vis premit, & uentrem retinet ſine more fluentem.
Vino dilutus ueteri, bibitusq́; frequenter,
Serpentis morſum, uel quod fit ab aſpide uulnus
Egregiè curat, reſolutus aquis & inunctus
Mixtus melle poteſt oculos ſanare dolentes.
Veſicæ lapidem bibitus diſſoluere fertur.
Hic ferrugineo, rufoue colore notatur.
Africa mittit eum, ſed & Aethyopes, Arabesq́;.

De Asbeſto.

Arcadiæ tellus lapidem producit Abeſtum.
Ferreus huic color eſt, naturæ mira poteſtas.
Nam ſemel accenſus, conceptos detinet ignes,
Extinguiq́; nequit collucens perpete flamma.

De Pæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

De Peaníte.

Gignitur in Macedûm regione lapis Peanites,
Fœminei ſexus referens imitando labores.
Nam quibus ex cauſsis dubium, ſed tempore certo
Concipit & parit, & parientibus auxiliatur,
Vltima quas dubij diſcriminis hora fatigat.

De Sagda.

Difficiles gemmas ſuper omnes Sagda repertus
Nunquam ſciretur, niſi ſe daret inueniendum.
In medio ſiquidem natus lapis iſte profundo
Naues ui quadam petit ê regione meantes,
Et prælambentis tabulis hærendo carinæ
Ad portum uehitur mox ignaris data nautis,
Eſt autem morſu tabulæ ſic fixa tenaci,
Quod nequit abraſi ligni ſine parte reuelli.
Huic praſinus color eſt, regio Chaldâica tellus.

De Medo.

Aſt in Medorum regione lapis reperitur,
Quem Medum uocitant, mortis dator atq; ſalutis.
Namq; ſuper cotem mulieris lacte ſolutus,
Quæ ſemel, atq; marem peperit, perſanat inunctus
Viſu fraudatos multo iam tempore cæcos.
Poſt medicinalis uiridis ſolet eſſe coloris
Lacte ſolutus ouis, ſemel atq; marem parientis,
Expellit ueterem ſimili ratione podagram,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Et feſſas reficit ſub anhelo pectore fibras.
Hoc & nephretici ſaneſcunt unguine renes.
Debet in argento mixtum, uitroq; reponi,
Ieiunoq; dari, ſic utile ſit medicamen.
Et reſolutus aquis cotis ſibi fragmine mixto
Et porrectus ei, tibi quem decreueris hoſtem,
Vt lauet inde ſuam, quaſi pro medicamine frontem,
Obducit miſeros obducto lumine uultus.
Si potum dederis, uomito pulmone peribit.
Hic totus niger eſt, ſed non & tota poteſtas.
Candida, dum prodeſt, dum lædit, nigra uocetur.

De Gelatia.

Eſt quæ candorem fert grandinis, atq; figuram,
Ictibus omnigenis inuicta Gelatia gemma.
Cuius naturæ uis tanta probatur, ut omni
Tempore frigida ſit, nulloq; caleſcat ab igne.

De Hexacontalite.

Hexacontalites lapis ex re nomen adeptus,
Qui quadraginta modico gerit ore colores,
Corporis exigui numero ſuſpendia ſupplet,
Dum tot gemmarum fert gemmula ſola decorem.
In Libya lapis hic reperitur apud Troglodytas.

De Chelonite.

Indica teſtulo mittit lapidem Cheloniten,
Gratum purpureo uarioq; colore nitentem,

Quem

Quem ſi ſub lingua loto quis geſſerit ore,
Poſſe magi credunt hunc diuinare futura.
Orta manè die ſextam duntaxat ad horam,
Tempore quo Lunæ ſuccreſcere cernitur orbis,
Totius fertur ſpacio durare diei.
Quintæ poſt decimam concordant tempora primæ,
Et detrimenti lunaris tempore toto,
Ante diem tantum lapidi manet iſta poteſtas,
Eſt etiam nulli lapis hic obnoxius igni.

De Praſio.

Conſpicuis gemmis Praſius ſolet annumerari,
Sed non & caris: contentus quippe decore
Vtile nil affert, niſi quod nitet, & decet aurum.
Altera ſanguineis eius ſpecies lita guttis,
Altera candidulis tribus eſt inſcripta lituris.

De Chryſtallo.

Chryſtallus glacies multos durata per annos,
Vt placuit doctis, qui ſic ſcripſêre quibuſdam
Germinis antiqui frigus tenet, atq; colorem.
Pars negat, & multi perhibent in partibus orbis
Chryſtallum naſci, quas nec uis frigoris ulla,
Nec glacialis hyems unquam uiolaſſe probantur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Sed certum cunctis, nec ſtat dubitabile cuiquam,
Quod lapis hic Soli ſubiectus concipit ignem,
Admotosq; ſibi ſolet hinc accendere fungos.
Hunc etiam quidam tritum cum melle propinant
Matribus infantes quibus aſſignantur alendi,
Quo potu credunt replerier ubera lacte.

De Galactite.

Nec minus & cineri ſimilem Galactida dicunt,
Cum mulſa tritum lac multiplicare bibenti,
Si tamen ante cibum fuerit poſt balnea ſumtus,
Aut ouis ex grauidæ lana traducere filum
Percuſſo lapidi decet, & circundare collo.
Sic ſe portantis fœcundet ut ubera lacte.
Dat facilem partum ſimili ratione ligatus
Ad femur illius, quæ parturiendo laborat.
At ſi mundato circumſpergatur ouili
Cum ſale mixtus Solis redeuntis in ortu,
Lacte replentur oues, ſcabiesq; maligna fugatur
Præterea tantis ueteres hunc laudibus ornant,
Vt bona cuncta putent ſolum præſtare gerenti,
Quæ ſimul à reliquis iuncta uirtute darentur.
Sed turbat mentem ſi clauſus in ore liqueſcat.
Hunc mittit Nilus, producit & hunc Achelöus.
Lactis dat ſuccum tritus, lactiſq; ſaporem.

De Orite.

Letiferos morſus niger atq; rotundus Orites
Quos fera uel cornu uel ſæuo dente peregit

Cum

Cum roſeo mixtus perfectè curat oliuo,
Per uaſtas Eremos interq; feras gradientes
Illæſos ſeruat, morſus abigendo ferarum,
Qui uiret & maculas albas habet: alter Orites
Caſibus aduerſis portatus ubiq; reſiſtit.
Tertius aſſeritur famæ grauioris Orites,
Altera pars cuius crebris nimis aſpera clauis
Altera leuior eſt corpus quaſi lamina ferri.
Hic facit appenſus ne fiat fœmina prægnans,
Aut ut, ſi prægnans fuerit, citò fundat abortum.

De Hyene.

Tollitur ex oculis lapis extollendus Hyene
Dictus Hyenia, quem ueteres, ſi credere dignum,
Fatidicum numen memorant inferre gerenti.
Quo queat imbutus prædicere quæq; futura,
Sub lingua loto ſi contineatur in ore.

De Liparea.

Partibus in Libycis lapis eſt Liparea uocatus,
Ad quem ſponte ſua properat genus omne ferarum
Quas uenatorum ſueuit labor exagitare.
Non eget ergò canum morſu, curáue ſagaci,
Saltus perluſtrans lapidem qui geſſerit iſtum.
Sternendæ ſatis eſt uenabula tollere prædę.

De Enidro.

Perpetui fletus lacrymis deſtillat Enidros
Quæ uelut è plena fontis ſcaturigine manant.

 Cuius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Cuius naturæ graue ſit deprendere cauſam.
Nam ſi decurrit lapidis ſubſtantia, quare
Non minor efficitur, uel non omnino liqueſcit?
Sin ros exterior deſcendit ad interiora,
Et ſemper refluit, cur ſe non impedit ipſum
Scilicet ingrediens contrarius egredienti?

De Yri.

Yrin dant Arabes, ſed gignit eum Mare rubrum
Chryſtallo ſimilem, cuius ſexangula forma.
Clara luce micans, fert cauſam nominis huius.
Nam ſi ſubiecto radio ſit ſubdita Solis,
Proximus inficitur paries, uarioq; colore
Arcus cœleſtis depingit utrinq; figuram.

De Androdrama.

Androdrama lapis formæ quaſi teſſara quadræ
Dicitur argenti repræſentare nitorem.
Huius duricies quaſi duricies Adamantis.
Ipſe Maris rubri mixtus reperitur arenis.
Quem magus affirmat tantæ uirtutis haberi
Vt poßit præſens animos ſedare calentes.

De Optallio.

Auertens oculis animos Optallius omnes
Aſſeritur furum tutißimus eſſe patronus.

Nam ſe geſtantum uiſum conſeruat acutum.
At circumſtantes obducta nube retundit,
Vt ſpoliare domos poßint impunè latrones.

De Margaritis.

Tollitur è conchis ſpecies memoranda marinis
Vnio dictus ob hoc, quod ab uno tollitur unus
Nec duo uel plures unquam ſimul inueniuntur
Cuius ad ornatum laudatur candida forma,
Cum deceat ueſtes, deceat nihilominus aurum
Conchæ temporibus certis referuntur hiantes
In cœlum patulæ rores haurire ſupernos,
Ex quibus orbiculi candentes concipiuntur.
De matutino fit clarior Vnio rore,
Ros ueſpertinus fœtus ſolet edere fuſcos.
Et iuuenes conchæ baccas dant candidiores.
Obſcurat fœtus concharum grandior ætas.
Quantò rorantis fuerit plus äeris hauſtum:
Tantò maiorem gignit roratio baccam.
Vltra ſemuncem plus creſcere nulla putatur,
Quod ſi celſa micent tonitru conuexa coruſco
Conchæ diffugiunt ſubita formidine clauſæ.
Sic intercepto conceptio deperit hauſtu,
Et fit abortiuum quod ceperat inde creari.
Inſignes baccas prædam maris India gignit.
Gignit & inſignes antiqua Britannia baccas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

De Panthero.

Pantheron multos teſtantur habere colores.
Nam niger, & rubeus, uiridis, pallensq; uidetur,
Purpureus, roſeusq; ſimul, ſparſimq; colores
Hos habet, & uario diſtinctus ſchemate uernat.
Expedit hunc orto quàm primum Sole uideri,
Vt uictor poſsis omnes exire per actus.
Iſto namq; die poterit te uincere nemo.
Pantheram patet eſſe feram diuerſicolorem,
India quam gignit, cuius pauefacta leonum
Voce fugit rabies, quam beſtia contremit omnis,
Cuius ad exemplar ſic eſt lapis iſte uocatus.

De Abſicto.

Abſicto nigri non ultima gemma coloris
Ad gratam ſpeciem rubeis interlita uenis.
Pondere maioris menſuram corporis æquat.
Hæc ſimul admoto ſuſcepit ab igne colores,
Teſtantur calidam ſeptem durare diebus.

De Calcophono.

Calcophonos pulſata refert tinnitibus æra,
Quæ ſi tractetur reuerenter corpore caſto,
Vocis dulce melos aiunt conferre gerenti,
Et ne rauceſcant, liquidas defendere fauces.
Hic etiam nigrum perhibetur habere colorem.

De Me=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

De Melochite.

Infantum cunas uirtute ſua Melochites
Protegit, & caſus abigit quoſcunq; futuros,
Ne teneros artus pars lædere poſsit iniqua.
Dat lapidum precium uirtus cumulata decore.
Craſsum quippe uirens ſimilis ſolet eſſe Smaragdo.
Hunc Arabum gentes prius inueniſſe feruntur.

De Cegolito.

Cegolitus nucleo ſimilis perhibetur oliuo,
Aſpectu uilis, naturæ ui precioſus. (ſtus
Namq; ſolutus aquis, et ab his quibus expedit, hau-
Dicitur eſſe potens lapidoſos ſoluere renes,
Veſicæq; ſimul purgare dolentis arenas.

De Pyrite.

Cui fuluus color eſt, cui nomen ab igne Pyrites,
Se uetat aſtringi, pertractariq; recuſat.
Tangi uult leuiter trepidaq; manu retineri.
Nam preſſus nimium digitos ſtringentis adurit.

De Diadoco.

Diadocos per aquam reſponſa petentibus aptus,
Dæmonis effigies uarias oſtendere fertur.
Nec lapis eſt alius, qui fortius euocet umbras.
Sed ſi defuncto quis forſitan applicet illum,
Protinus aſſeritur ſolitas amittere uires. (ret.
Namq; ſacer lapis eſt, & quem mors ſternit, abhor-
Hunc etiam perhibent ſimilem fulgere Beryllo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

De Dionyſia.

Nigra micat rubeis Dionyſia conſita guttis.
Hanc in aquam tritam uinum fragrare loquuntur.
Protinus ebrietas ipſius odore fugatur.
In quo naturæ ſolito nihil ordine currit
Cum lapis ex lympha uini producit odorem,
Quamq; citare ſolet, uinum fugat ebrietatem.

De Chryſelectro.

Eſſe Chryſelectus ſimilis deſcribitur auro,
Cuius ad Electrum color inclinare uidetur
Hic matutinis uiſu iucundior horis.
Difficilem ſpeciem poſt aſpicientibus offert.
Cuius materies rapidiſsima dicitur ignis.
Nam citò uicino correptus flagrat ab igne.

De Chryſopatio.

Aethyopum tellus lapidem Chryſopation edit,
Quem tenebræ produnt occultant tempora lucis.
Noctibus igne micans, uaneſcit luce diurna
Abſq; nitore iacens auri pallore ſepultus.
Hic quoq; naturæ mutatus cernitur ordo.

Concluſio operis.

Hæc ex innumeris excerpta uocabula gemmis
Sufficiat noſtro collecta labore teneri,
Quæ decies ſenis diſtincta patent capitellis.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

HI SEQVENTES VER-
SVS QVANQVAM DE GEMMIS NON
*tractent: tamen quoniam eorum nonnulli in uetu-
ſto computo ab Henrico Rantzouio reperti, an-
tiquitatem ſapiant, digni uiſi ſunt, qui
huc adijcerentur ne perirent.*

Verſus continentes diuiſionem anni, menſium, dierum, &c.

*Abſoluit curſum duodenis menſibus annus.
Quatuor hebdomadas menſis complectitur unus.
Hebdomada eſt ſeptem rurſus diſtincta diebus.
Quæq; dies conſtat uiginti quatuor horis
At tamen integris numeratus partibus annus
Tercentum cum ſexaginta quinq; diebus
Perficitur, ſi ſex addas tamen inſuper horas.
Integer inde dies quarto fit quolibet anno
Hinc Biſſextilis tum deniq; naſcitur annus.*

His compræhenduntur qualitates & proprietates anni.

*Ver præbet flores, calidum uer feruet & humet.
Æſtas ſicca calet, formoſa eſt meſsibus æſtas.
Muſta dat & morbos Autumnus ſiccat & alget.
Friget & humet hyems, ſed frigus mitigat igni.*

Tetra-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Tetraſtichon fertilitatem an-
ni deſignans.

Menſis ubi fuerit Martis ſub nube ſerenus
Et contra pluuijs fœtus Aprilis aquis.
Frigora ſi maius ſecum trahat, aureus annus,
Tunc tibi & omnigenis fructibus uber erit.

MENSIVM LABORES,
H. R.

Ianuarius.

Ianus uina bibit, crepitantiq; aßidet igni,
Et pingues carnes torret editq; ſuum.
Annum præteritum claudit, reſeratq; futurum,
Sed uenam ferro tangere, iure uetat.

Februarius.

Indurat liquidas glacie Februarius undas
Et frigeo, clamat, ligna bipenne ſecat.
Excitat ad Venerem, mandatq; incidere uenam,
Sub glacie multos piſciculosq; capit.

Martius.

Vomere ſcindit agros, noctesq; diebus adæquat
Martius, ac ueris tempora læta creat.
Balnea inire iubet, & nauibus æquora ſulcat,
Ac uitem, frondes arboreasq; putat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Aprilis.

Arboribus frondes, dat campis gramen Aprilis
Perficit ac pleno munere ueris opus.
Humores purgare iubet medicamine prauos,
Et celebrat Chriſti paſchata ſacra gregis.

Maius.

Maius habet flores, flauum facit inde butyrum
Lætitiaq; hilarat cuncta creata ſua.
Venatu inuigilat, quo longas tranſigit horas,
Temperie ſuperat tempora cuncta ſua.

Iunius.

Iunius ad ſæui proficiſcitur horrida Martis
Prælia, mellificat, fænaq; falce metit.
Creſcentem ſegetem ſpicis exaſperat, atq;
Lanam ouium tondet, ſolſtitiumq; facit.

Iulius.

Iulius ardenti cane torridus arua perurit
Et gelido nudos abluit amne uiros.
Falce metit ſegetes, ſequitur ueſtigia cerui,
Ac lepores fallit ſeu cane, ſiue plagis.

Auguſtus.

Auguſtus pyra dat, maturat poma calore,
Ad coitum ceruos ſollicitatq; uagos.
Æſtiferi canis ardores hic terminat idem,
Atq; operas, finem, meßis habere facit.

Septem-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

September.

Stercore September ſterilem fœcundat agellum
Proſciſſoq; iacit ſemina lecta ſolo.
Maturas roſeo de palmite colligit uuas
Noctem æquat luci, dulcia muſta coquit.

October.

Frigoribus cœlum magis intractabile reddit
October, ſtabula hinc cogit adire pecus.
Arboribus fructus adimit, ſpoliatq; decore
Atq; etiam cupidè turbida muſta bibit.

Nouember.

Ligna uehit, mactatq; boues & lætus ad ignem,
Ebria Martini feſta Nouember agit.
Ad paſtúm in ſyluas porcos compellit & ipſe
Pinguibus interea ueſcitur anſeribus.

December.

In niue perſequitur ueſtigia preſſa ferarum
Abluit & calida membra December aqua.
Affert Solſtitium, celebrat cunabula Chriſti,
Et iugulat porcos tribula dura ferit.

His verſibus comprehenſi ſunt menſium dies.

Iunius, Aprilis, September & adde Nouembrem
Hi denos ter habent, dinumerantq; dies.

Hinc

Hinc omnes reliquos menſes ex ordine Iani
    Vnum & triginta quenq; tenere ferunt.
Sed Februus tantum uiginti continet octo,
    Ille biſextilis nî tamen annus erit.

Hi, menſes anni continent & ſigna in quibus Sol verſatur, deinde ſolſtitia & æquinoctia.

Martius atq; Aries producunt tempora ueris
Aprilis ſecum torui fert cornua Tauri.
Floridus adducit Geminorum ſidera Maius.
Solſtitium æſtiuum Cancri fert Iunius axe,
Quintilem menſem Leo feruidus igne perurit
Auguſto meſſes tecum trahis aurea Virgo.
Æquat September noctes examine Libræ.
Scorpius Octobrem pugnax iubet ire minacem.
Exerit Arcitenens medio ſua ſigna Nouembri.
Solſtitiumq; affers hyemis Capricorne Decembri,
In medio Iani madidi ſtat ſydus Aquarij.
Procedunt duplices in Februa tempora Piſces.

Hæc Diſticha ſingulorum Planetarum domos, Exaltationes & caſus complectuntur.

Sol habet hoſpitium ſibi ſolus in æde Leonis
    Atq; illi eſt Aries gloria, Libra dolor.

Luna

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Luna domum Caneri tenet: illam Taurus honorat
At ſupra hanc uerſans Scorpio ſorte premit.
Mercuriuſq; habitat Geminorũ in ſede, triumpha
Virgine, & eſt mœſtus, Piſce adeunte caput.
Ac Venus in Tauro, libræq; per atria uerſat,
Piſcibus exultat, Virgine preſſa iacet.
Sed Martis domus eſt Aries, & Scorpio pugnax
Huncq; Caper tollit, Cancer ad ima premit.
Iupiter Arcitenentis habet cum Piſce ſagittam,
Cui tamen in Cancro ſors bona, iniqua Capro
Tecta tenet Capri, nec non Saturnus Aquarij
Huic dolor eſt Aries, gloria Libra ſeni.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]

2150.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2150 8° [53,-75]